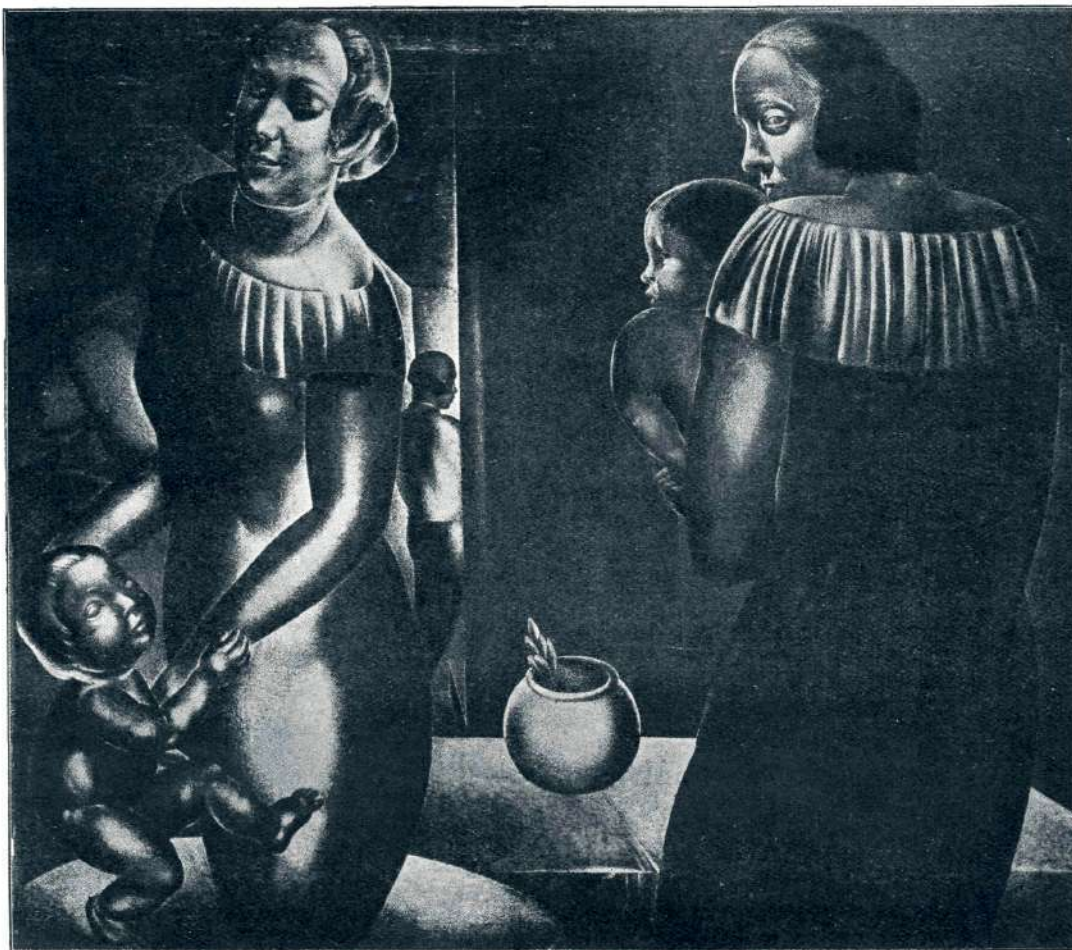

PROSVETNI DEL

FRANCE KRALJ: RODBINSKI PORTRET.

K SODOBNI UPODABLJAJOČI UMETNOSTI.

(Razmotrivanja spričo jesenske umetnostne razstave.)

DR. STANKO VURNIK.

Na ljubljanskem velesejmu od 4. do 15. septembra je bila tudi umetnostna razstava, katere se je udeležilo 43 slikarjev, kiparjev in arhitektov s skupno nad 600 deli. To je bila ena izmed največjih dosedanjih domačih razstav in če bi se je bili udeležili od slikarjev še Sterni in Kobilca ter Spacapan, od arhitektov Plečnik in Vurnik s svojima šolama, bi bili imeli razstavo slovenske umetnosti v l. 1926 sploh. Naj se torej spričo te, bi rekli vseslovenske razstave, ozremo po rezultatih moderne sploh in po slovenskem obolu v evropskem okviru.

Težko je danes že točno očrtati razvoj od impresionizma dalje, lažja bo ta naloga čez čas, ko se očesu ne bodo več vsiljevale tolike nebitvene podrobnosti, ampak le glavne črte. Če pa

kljub riziku v splošnih potezah to storimo, kolikor se da, treba reči, da se je z nastopom impresionizma v sedemdesetih letih, s preobratom snovnega realizma v novo subjektivno-individualno stilno smer začela nova doba, ki je zavrgla stari »kaj« v umetnosti in postavila načelo individualnega »kako«. Ta reforma je bila odločilnega pomena; poprej tako enotni umetnostni nazor je pod novim načelom hitro razpadel v nebroj oddeljenih, često nasprotnih si nazorov, ti so pognali množico originalnih -izmov, ki so se kot umetnost majhnega, »elitnega« kroga le po malo mesecev držali na površju. Padel je socialni pomen umetnosti in nje kvaliteta, in že med vojno je nastopila stagnacija in utrujenost. Tudi optimisti so tedaj verjeli, da je umetnost mrtva.

Doba s tako deljenimi umetnostnimi nazori je rodila v istem času skoraj dispartne ali celo antipodne ptičke v svojem gnezdu. Komaj si je impresionizem s svojim l'art pour l'art utrdil položaj, že se je zaredila tudi reakcija na njega »brezdušnost« v idealistični umetnosti tako